

Pojazd uprzywilejowany na drodze – obowiązki pieszego i kierowcy

Materiał dotyczy pojazdów uprzywilejowanych, a także obowiązków pieszych i kierowców wobec takich pojazdów.

Zdefiniowano czym jest pojazd uprzywilejowany w rozumieniu przepisów Ustawy Prawo o ruchu drogowym i podano liczne przykłady takich pojazdów w praktyce.

Materiał dzieli się na 3 sekcje. Zawiera prezentację multimedialną i animację. Animacja pokazuje obrazowo na czym polega tworzenie "Korytarza życia".

W zasobie położono duży nacisk na sposoby zachowania się w różnych sytuacjach związanych z pojawieniem się pojazdu uprzywilejowanego.

Całość kończy 8 ćwiczeń interaktywnych.

Bibliografia:

- Źródło: *Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, Dziennik Ustaw 1997, Nr 98 poz. 602, z późniejszymi zmianami.*
- Źródło: dostępny w internecie: <https://strazacki.pl/artyku%C5%82y/jak-zachowa%C4%87-si%C4%99-gdy-nadje%C5%BCd%C5%BCa-pojazd-uprzywilejowany> [dostęp 21.09.2021].

Pojazd uprzywilejowany na drodze – obowiązki pieszego i kierowcy

Na zdjęciu widoczna karetka na sygnale, będąca jednym z przykładów pojazdu uprzywilejowanego.
Źródło: Dawid Skalec, domena publiczna.

Właściwe rozpoznanie [pojazdu uprzywilejowanego](#), a także odpowiednie zachowanie się w takiej sytuacji może wpłynąć na wiele istotnych z Twojego punktu widzenia kwestii. Może to być właściwe działanie danej służby państwa, ale również może od tego zależeć Twoje zdrowie, a nawet życie. O tym, czym jest pojazd uprzywilejowany i jak musi się zachowywać jego kierowca a jak Ty, dowiesz się z tego e-materiału.

Spróbuj wymienić kilka powodów, dla których istnieje konieczność, aby wybrane pojazdy miały pierwszeństwo w stosunku do innych. Postaraj się także, opierając na własnym doświadczeniu i obserwacjach, podać kilka przykładów takich pojazdów. Czy potrafisz również określić zewnętrzne cechy dla nich charakterystyczne?

Nauczysz się

- definiować, czym jest pojazd uprzywilejowany,
- odróżniać pojazd uprzywilejowany od podobnych pojazdów nie mających takiego statusu,
- określać, jakie obowiązki w stosunku do pojazdu uprzywilejowanego mają inni uczestnicy ruchu drogowego.

1. Pojazd uprzywilejowany

Na początku zdefiniujemy, jak wygląda pojazd uprzywilejowany w polskim prawie. Definicję tę znajdziemy w ustawie Prawo o ruchu drogowym.

Definicja: Pojazd uprzywilejowany

pojazd wysyłający sygnały świetlne w postaci niebieskich świateł błyskowych i jednocześnie sygnały dźwiękowe o zmiennym tonie, jadący z włączonymi światłami mijania lub drogowymi; określenie to obejmuje również pojazdy jadące w kolumnie, na której początku i na końcu znajdują się pojazdy uprzywilejowane wysyłające dodatkowo sygnały świetlne w postaci czerwonego światła błyskowego¹

W związku z powyższym wyróżniamy kilka cech charakterystycznych takiego pojazdu:

- sygnały świetlne w postaci niebieskich świateł błyskowych,
- sygnały dźwiękowe o zmiennym tonie,
- jazda w kolumnie, na której początku i końcu znajdują się pojazdy uprzywilejowane, wysyłające dodatkowo sygnały świetlne w postaci czerwonego światła błyskowego.

Spróbujmy jednak odpowiedzieć na pytanie, jakie to konkretnie pojazdy i jakich służb. Odpowiedź znajdziemy w artykule 53. ustawy *Prawo o ruchu drogowym*².

Zapamiętanie, jakie to pojazdy ułatwi Ci prezentacja multimedialna.

Kliknij, aby uruchomić w trybie pełnoekranowym.

Polecenie 1

Wskaż formacje należące do podsystemu ochronnego państwa, których pojazdy mogą mieć status uprzywilejowanych. Wymień co najmniej pięć.

Źródło: licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 2

Określ, jakiego koloru znakami oznacza się możliwość przejazdu pojazdów Sił Zbrojnych.

Źródło: licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 3

Opisz, jak powinien się zachować kierowca, kiedy zobaczy znak ostrzegający przed przemieszczaniem się pojazdów wojskowych.

Źródło: licencja: CC BY 4.0.

2. Twoje obowiązki w stosunku do pojazdu uprzywilejowanego

Przejazd pojazdu uprzywilejowanego powoduje pojawienie się określonych obowiązków u innych uczestników ruchu. Zaczniemy z punktu widzenia kierowcy pojazdu. Sytuacja jest najprostsza, kiedy ma miejsce na lokalnej drodze o niewielkim natężeniu ruchu. Prawidłowym zachowaniem jest w takiej sytuacji umożliwienie, z zachowaniem bezpieczeństwa ruchu drogowego, przejazdu takiemu pojazdowi. O ile to możliwe, pojazdy zjeżdżają do prawej krawędzi jezdni (na drodze jednojezdniowej). Jeżeli kierowcy jadący z naprzeciwka zrobią to samo, pośrodku drogi utworzy się swego rodzaju „korytarz”, którym może przejechać pojazd np. policji czy pogotowia.

Powyższe zostało sformułowane w Ustawie Prawo o ruchu drogowym w sposób następujący:

„Uczestnik ruchu i inna osoba znajdująca się na drodze są obowiązani ułatwić przejazd pojazdu uprzywilejowanego, w szczególności przez niezwłoczne usunięcie się z jego drogi, a w razie potrzeby zatrzymanie się”³.

Przepisów nie stosuje się do zarządców dróg lub pomocy drogowej biorącej udział w akcji ratowniczej.

Zapamiętaj!

Powyższe nie obowiązuje, jeżeli pojazd, np. karetka, nie spełnia warunków wskazanych w części 1. tego materiału – na przykład przemieszcza się bez włączonych sygnałów. Wtedy traktujemy go jak każdego innego uczestnika ruchu drogowego.

Ważne!

Kierowca pojazdu uprzywilejowanego w większości wypadków nie będzie stosował się na przykład do sygnalizacji świetlnej czy innych ograniczeń związanych z regulacją ruchu. Przed wjazdem na skrzyżowanie na czerwonym świetle, ma obowiązek zachowania szczególnej ostrożności. Dlatego wszystko to, co robią uczestnicy ruchu drogowego, słysząc lub widząc, że taki pojazd się zbliża, powinno być wykonane w miarę szybko, ale spokojnie i bez wpadania w panikę. Uważne obserwowanie co dzieje się w momencie jego przejazdu na drodze jest bardzo ważne, gdyż po pierwsze ułatwi to kierowcy pojazdu uprzywilejowanego przejazd, a co za tym idzie może uratować czyjeś życie. Z drugiej strony, zapobiegnie to wprowadzeniu chaosu na drodze, przejściu dla pieszych, przylegających chodnikach.

Zapamiętaj!

Pojazd uprzywilejowany nie musi, pod warunkiem zachowania szczególnej ostrożności, stosować się do przepisów ruchu drogowego, zatrzymania i postoju, znaków i sygnałów drogowych, w trzech jasno określonych przypadkach, uczestnicząc w:

- akcji związanej z ratowaniem życia, zdrowia ludzkiego lub mienia albo koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa lub porządku publicznego,
- przejeździe kolumny pojazdów uprzywilejowanych,
- wykonywaniu zadań związanych bezpośrednio z zapewnieniem bezpieczeństwa osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, którym na mocy odrębnych przepisów przysługuje ochrona.

Wspomniane sygnały dźwiękowe i świetlne pojazd wysyła będąc w ruchu – po zatrzymaniu może wyłączyć sygnały dźwiękowe, pozostawiając świetlne.

Pojazd uprzywilejowany nie jest zwolniony ze stosowania się do poleceń osoby uprawnionej do kierowania ruchem.

Korki i roboty drogowe stanowią jedno z największych utrudnień dla pojazdów uprzywilejowanych. Są również wyzwaniem dla kierowców chcących ustąpić pierwszeństwa.

Źródło: Cybularny, domena publiczna.

Obowiązek tworzenia korytarza życia dotyczy kierowców poruszających się drogami o co najmniej dwóch pasach ruchu w jednym kierunku. W sytuacji wymagającej utworzenia korytarza życia kierujący pojazdami powinni umożliwić swobodny przejazd pojazdom służb ratowniczych poprzez odpowiednie usytuowanie.

Przedstawia to poniższa animacja.

Film dostępny pod adresem </preview/resource/R1BBm1QkF5R7c>

Animacja pt. „Korytarz życia”

Źródło: Leametic SA, licencja: CC BY 4.0.

Animacja ukazuje, w jaki sposób należy tworzyć korytarz życia na drogach.

Polecenie 4

Uzasadnij, dlaczego przy tworzeniu korytarza życia ważne jest, aby był on zawsze zorganizowany w taki sam sposób.

EdB

Źródło: licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 5

Wyjaśnij, czy ustępowanie miejsca pojazdom uprzywilejowanym i tworzenie korytarza życia jest dobrą wolą kierowców.

EdB

Źródło: licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 6

Wyjaśnij jak powinni zachować się kierujący na drodze o 7 pasach ruchu w jednym kierunku, będąc na pasie środkowym. W jakich kierunkach muszą zjechać z poszczególnych pasów?

EdB

Źródło: licencja: CC BY 4.0.

Należy pamiętać, że właściwe zachowanie wobec pojazdu uprzywilejowanego obowiązuje nie tylko prowadzących pojazdy, ale także pieszych.

Jeżeli nadjeżdża pojazd uprzywilejowany nie wolno Ci wchodzić na przejście dla pieszych. Sytuacja wygląda analogicznie, jeżeli jedziesz rowerem, a drogę pojazdu uprzywilejowanego przecina ścieżka rowerowa. Również wtedy musisz się zatrzymać i ustąpić pierwszeństwa⁴.

Piesi nie są wyłączeni z ustąpienia pierwszeństwa pojazdowi uprzywilejowanemu. Na zdjęciu znak D-6 - przejście dla pieszych.

Źródło: Szczepan, Wikimedia Commons, domena publiczna.

Tabliczka T-16 wskazująca miejsce wyjazdu pojazdu uprzywilejowanego na niej oznaczonego.

Źródło: Szczepan, Wikimedia Commons, domena publiczna.

3. Podsumowanie

- Umiejętność właściwej oceny, czy pojazd należy traktować jako uprzywilejowany, czy nie, jest bardzo ważna, ponieważ zależy od niej bardzo często życie lub zdrowie innej osoby.
- Pojazd uprzywilejowany nie jest zwolniony ze stosowania się do poleceń osoby uprawnionej do kierowania ruchem.
- Sposób ustawienia się pojazdów na drodze, niezależnie od tego czy są w ruchu czy nie, w celu utworzenia miejsca dla pojazdów uprzywilejowanych, określa się w skrócie mianem „korytarza życia”.

4. Słownik

pojazd uprzywilejowany

pojazd wysyłający sygnały świetlne w postaci niebieskich świateł błyskowych i jednocześnie sygnały dźwiękowe o zmiennym tonie, jadący z włączonymi światłami mijania lub drogowymi; określenie to obejmuje również pojazdy jadące w kolumnie, na

której początku i na końcu znajdują się pojazdy uprzywilejowane wysyłające dodatkowo sygnały świetlne w postaci czerwonego światła błyskowego

5. Zadania

Ćwiczenie 1

Zaznacz, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Pytanie	Prawda	Fałsz
Oznakowany pojazd karetki pogotowia traktujemy jako uprzywilejowany również jeżeli kierowca nie uruchomił sygnałów świetlnych i dźwiękowych.	☐	☐
Na drodze jednojezdniowej kierowcy powinni trzymać się blisko osi jezdni, w celu ułatwienia przejazdu pojazdom uprzywilejowanym.	☐	☐
Kierowca pojazdu uprzywilejowanego jest zwolniony z zachowania szczególnej ostrożności.	☐	☐
Pojazd uprzywilejowany musi poruszać się pojedynczo. Traci taki status w czasie przemieszczania się w kolumnie.	☐	☐
Jeżeli nie ma innej możliwości umożliwienia przejazdu pojazdowi uprzywilejowanemu, można zatrzymać swój własny pojazd.	☐	☐

EdB

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 2

Zaznacz, jak poprawnie powinien zachować się pieszy wobec pojazdu uprzywilejowanego.

- ☐ Szybko włącza i przykłada telefon do ucha, jeżeli wypadek miał miejsce obok przejścia, którym właśnie przechodzi, w razie gdyby zaszła potrzeba zawiadomienia innych służb ratowniczych.
- ☐ Jak najszybciej przebiega przez przejście jeżeli widzi nadjeżdżający pojazd uprzywilejowany.
- ☐ Ustępuje pierwszeństwa pojazdowi uprzywilejowanemu, w szczególności nie wchodząc na przejście dla pieszych.
- ☐ Korzysta z bezwzględnego pierwszeństwa, jeżeli zbliża się do przejścia dla pieszych.
- ☐ Ma pierwszeństwo przed pojazdem uprzywilejowanym.

EdB

Źródło: Leametic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 3

Zaznacz elementy charakterystyczne dla pojazdu uprzywilejowanego.

- ☐ Pojazd zawsze porusza się w konwoju.
- ☐ Sygnały dźwiękowe o zmiennym tonie.
- ☐ Niebieskie oznaczenia na bocznych krawędziach karoserii pojazdu.
- ☐ Sygnały dźwiękowe o ciągłym tonie.
- ☐ Sygnały świetlne o niebieskim kolorze.

EdB

Źródło: Leametic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 4

Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

Tzw. „korytarz życia” to...

☐ metoda zmiany ruchu w celu utworzenia wolnej przestrzeni na drodze.

☐ specjalny pas dla karetek.

☐ eskorta karetek dla noworodków.

☐ osobny pas zieleni pochłaniającej spaliny.

EdB

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 5

Uzupełnij tekst, dopasowując w odpowiednie miejsca podane poniżej wyrazy.

Pojazd uprzywilejowany nie stosować się do sygnalizacji świetlnej jeżeli przewozi osobę , , której przysługuje , a także będąc częścią kolumny pojazdów . Po zatrzymaniu pojazd taki może wyłączyć sygnały . Prawa i obowiązki związane z pojazdami uprzywilejowanymi, zostały określone w . Prawo o ruchu drogowym.

dyrektywie

zajmującą kierownicze stanowisko w państwie

musi

ustawie

rozporządzeniu

może

rządowych

dźwiękowe

światlne

obrona

osłona

ranną

ochrona

uprzywilejowanych

EdB

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 6

Zaznacz wszystkie – Twoim zdaniem – poprawne zachowania w sytuacji, kiedy na drodze pojawi się jednocześnie pojazd uprzywilejowany, pieszy, rowerzysta i osoba kierująca ruchem.

☐ Kierujący pojazdem uprzywilejowanym nie będzie zobligowany do stosowania się do przepisów ruchu drogowego, za wyjątkiem tego co wskazuje osoba uprawniona do kierowania ruchem. Kierowca tego pojazdu ma jednak obowiązek zachowania szczególnej ostrożności.

☐ Kierujący ruchem może kierować ruchem pojazdu uprzywilejowanego, jednak kierujący tym pojazdem nie musi zachowywać szczególnej ostrożności, jeżeli wiezie rannego w wypadku.

☐ Pojazd uprzywilejowany przejedzie bezwzględnie pierwszy.

☐ Kierujący ruchem może również kierować ruchem pojazdu uprzywilejowanego.

☐ Pojazd uprzywilejowany przejedzie pierwszy. Jego kierowca będzie musiał zachować szczególną ostrożność widząc pieszego lub rowerzystę.

EdB

Źródło: Leametic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 7

Wyobraź sobie wypadek na jezdni o kilku pasach ruchu w jedną stronę. Zastanów się i napisz, jakie są największe zagrożenia dla skutecznego przebiegu akcji ratowniczej.

Ćwiczenie 8

Na drodze jednojezdniowej o ruchu w dwóch kierunkach, pojawia się nadjeżdżający na sygnale pojazd uprzywilejowany. Opisz, jak powinni zachować się kierujący pojazdami w celu umożliwienia mu przejazdu.

Notatnik

Bibliografia

Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. *Prawo o ruchu drogowym*, Dziennik Ustaw 1997, Nr 98 poz. 602, z późniejszymi zmianami.

Jak zachować się gdy nadjeżdża pojazd uprzywilejowany?, KROSNO112.pl, dostępny w internecie: <https://strazacki.pl/artyku%C5%82y/jak-zachowa%C4%87-si%C4%99-gdy-nadje%C5%BCd%C5%BCa-pojazd-uprzywilejowany> [dostęp 21.09.2021].